

## Butlletí de novetats

Centre d'Informació i Documentació  
Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC)

Juliol-setembre 2009

### POLÍTICA CULTURAL

FERNÁNDEZ ALONSO, Isabel ; MORAGAS I SPÀ, Miquel de (eds.). **Communication and cultural policies in Europe**. [Barcelona] : Generalitat de Catalunya ; Càtedra Unesco de Comunicació ; Incom ; UAB, 2008. 318 p. (Lexikon : Anglès ; 4) ISBN: 978-84-393-7866-2  
Sig.: C31 Com 08

#### Resum

Coincidint amb el Segon Congrés de l'Associació Europea de Recerca i Educació en Comunicació (EUREA, en el seu acrònim en anglès), celebrat a Barcelona el novembre de 2008 i organitzat conjuntament per l'Institut de la Comunicació (InCom-UAB) i la Facultat de Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, va aparèixer aquesta la publicació que ara es presenta i que versa sobre el mateix tema que el congrés: Polítiques Culturals i de Comunicació a Europa. El tema d'especial rellevància en el procés de construcció europea està sent objecte de recerca al llarg del continent. Així, el congrés i aquesta publicació, responen a l'esforç que es realitza en determinats projectes universitaris per oferir coneixement específic a temes d'actualitat social i interès general. Fruit d'aquest objectiu, la present monografia recull les aportacions de diferents especialistes internacionals sobre aquelles qüestions obertes i controvertides de les polítiques culturals i de comunicació que s'estan desenvolupant arreu d'Europa.

**Sumari:** Presentation / Miquel de Moragas i Spà ; Introduction / Isabel Fernández Alonso, Miquel de Moragas i Spà ; 1. Media policy paradigm shifts : towards a new communication policy paradigm / Jan van Cuilenburg, Denis McQuail ; 2. Communication and cultural policies in Europe : a cross-sectional analysis from a different perspective / Jesús Martín-Barbero / 3. The right to cultural diversity : UNESCO's role in the international debate on the circulation of cultural goods and services and their influence on cultural and media policies in Europe / Divina Frau-Meigs ; 4. Information society policies : the digital divide after the world summit / Martín Becerra ; 5. The principal axes of the European Union's audiovisual policy / Peter Humphreys ; 6. Public service in the digital age : opportunities and threats in a diverse Europe / Enrique Bustamante ; 7. DTT implementation policies in Europe and the transformation of the television landscape - analysis of five experiences : the United Kingdom, France, Spain, Italy and Germany / Isabel Fernández Alonso, María Capurro Robles ; Julián Sanmartín Navarro ; José Joaquín Blasco Gil ; 8. Media policies and media politics in East Central Europe : issues and trends 1989-2008 / Péter Bajomi-Lázár, Miklós Sükösd ; 9. Communication and cultural policies of non-state nations : the experience of Catalonia / Miquel de Moragas ; 10. Communication and cultural policy research in Europe : a review of recent scholarship / Katharine Sarikakis

**The Impact of the recession on the arts.** [Fitxer electrònic en format .PDF]. [London] : [Arts Council of England], [2009?]. 4 p.  
Sig.: E-09\_0274.pdf

### Resum

---

L'*Arts Council* anglès està fent un seguiment permanent de quin és l'impacte de la recessió econòmica sobre les arts amb l'objectiu d'acabar formulant propostes per tal de minimitzar-ne els efectes i proposar canvis en matèria pressupostària i sobre les polítiques i projectes desenvolupats pel mateix organisme i el sector. Amb un equip estable d'investigació coordinat per Jonathan Treadway (actual director del programa de finançament estable a organitzacions del consell de les arts), en el document que ara es presenta hi trobareu les primeres tendències detectades a partir de la compilació de dades de diferents fonts d'informació, entre les que s'inclou les enquestes realitzades entre una cinquantena d'organitzacions del sector, així com a partir de reunions realitzades amb diferents fundacions que desenvolupen projectes artístics i culturals. Des de l'*Arts Council* s'insisteix que encara es aviat com per saber quin serà l'abast de la recessió en el sector i remarquen que, a partir de l'experiència de l'anterior crisi econòmica (1990/91), no va ser fins a dos anys després de l'esclat de la crisi que el sector va viure la recessió amb tot el seu abast (les temporades 1991/92 i 1992/93, doncs la recuperació es va iniciar al curs 1993/94). Així, s'adverteix que les tendències detectades, i apuntades en aquest document, poden canviar amb el temps. Per això demanen prudència davant les qüestions preliminars apuntades a l'anàlisi i que són: a) una davallada important d'ingressos en concepte de taquilla, donacions i mecenatge que pot generar dificultats significatives a les organitzacions artístiques i als artistes. Aquesta davallada esperen que vagi augmentant i sigui a finals d'aquest any i al llarg del 2010 quan la situació sigui més difícil; b) el com afectarà la recessió sobre les organitzacions en particular dependrà en gran mesura en el seu model de negoci i les seves circumstàncies. Tot i això, les organitzacions consultades tenen el propòsit de no baixar la qualitat de les seves propostes (però si revisar la composició dels programes ofertats) doncs tenen la convicció que si un dels elements del seu model de finançament està sota pressió, fàcilment es podria generar una espiral de davallades en la qualitat de les propostes, alhora que en una menor assistència de públic i també en els suports al projecte.

De confirmar-se, la manera com es concretin aquestes tendències pot ser variable. A l'exercici 2006/07 les entitats finançades per l'*Arts Council* presentaven diferents models de negoci, però el promig d'ingressos per les organitzacions era el següent: un 45% dels seus ingressos venien dels ingressos generats per taquillatge i altres activitats comercials, un 34% provenia del finançament proporcionat pel mateix consell, un 11% d'altres organismes públics i el 10% restant per mitjà de contribuïdors al projecte.

Com la recessió modularà aquestes xifres, que recordem-ho són mitjanes estadístiques i que varien entre les diferents organitzacions finançades pel consell, és una incògnita. El model d'economia mixta d'aquestes organitzacions les pot exposar al pitjor dels escenaris de la recessió, car si una o més fonts d'ingressos pateix una davallada pot comportar una caiguda dels ingressos i els compromisos de la resta. A partir de l'experiència de la crisi de principis de la dècada dels anys 90 del segle passat, pot ser que hi hagi menys públic assistint als espectacles artístics, o que el públic opti per aquells esdeveniments on el preu de l'entrada sigui més econòmic. En aquest terreny si que s'ha començat a observar que la gent reserva i compra les entrades amb menys antelació o al darrer moment. En el terreny dels suports per part de les governs locals, s'observa amb preocupació la bipolarització entre aquelles governs locals que ja venien donant suport a les arts i serveis culturals i les que no. Les primeres al conèixer de primera mà els beneficis que aquestes activitats generen en la comunitat han augmentat les dotacions de pressupost amb aquesta finalitat, mentre que les segones que donaven un suport marginal a les arts i la cultura estan aplicant retallades a

aquestes partides. La constatació que més de la meitat de les entitats finançades per l'*Arts Council* al seu torn també ho són per part d'organismes locals, alhora que l'*Arts Council* no te previst augmentar el grau de finançament d'aquelles organitzacions que quedin desprotegides per part de les governs locals, pot deixar a aquestes organitzacions en perill d'existència. A la situació s'hi poden afegir tres fonts més de problemes de finançament: d'una banda, la davallada d'ingressos en concepte de patrocinis i donacions; de l'altre una dificultat major per accedir a productes financers per fer front a les necessitats de crèdit o tresoreria de les entitats; i per últim, en el cas de les entitats que havien dipositat part del seu capital en inversions del mercat financer o immobiliari poden veure caure els rèdits d'aquestes inversions i, de retruc, veure reduïda una de les seves partides d'ingressos.

Tot amb tot, es planteja la possibilitat que el sector artístic amateur i el voluntariat es vegi reforçat amb l'actual situació. Pot donar-se la situació que la població opti per activitats més properes al seu domicili i/o volgui desenvolupar un paper més actiu en la comunitat. De donar-se aquest escenari pot ser una oportunitat pels sectors amateurs de créixer, que acostumen a dependre menys del finançament extern i més de les contribucions en concepte de filiació dels seus participants i de diferents formes de voluntariat en les seves activitats.

Davant l'escenari que les tendències detectades apunten, des de l'*Arts Council* consideren que les organitzacions artístiques i les entitats amb programes de suport a les arts hauran de generar respostes flexibles i creatives a la situació que vindrà. Remarquen però, que en aquesta situació el finançament públic tindrà cada vegada més importància per tal de protegir les inversions ja realitzades i possibilitar alhora que el sector de les arts es recuperi i continuï creixent després de la recessió.

**Sumari:** Business model ; Box office ; Local authority support ; Business sponsorship and philanthropy ; Income from Trusts and Foundations ; Voluntary and amateur sectors ; Responses ; Summary of an informal telephone survey of around 50 regularly funded organisations, conducted in March 2009 ; 1. Overall findings and consistent themes ; 2. Content of programmes ; 3. Income ; 4. Expenditure ; Summary of informal research with trusts and foundations, April 2009 ; General comments ; Impact on grant making ; Income profile

MADDEN, Christopher. **Global financial crisis and recession : impact on the arts.** [Fitxer electrònic en format .PDF]. Sydney : IFACCA, 2009. 51 p.  
Sig.: E-09\_0225.pdf

## Resum

---

Que actualment les economies dels països desenvolupats i emergents es troben en un període de recessió, on les primeres experimenten una contracció en el seu desenvolupament i les segones veuen com s'enlenteix el seu creixement, no ho nega ningú. També sabem que aquesta recessió te les seves arrels en el món financer i ha calat en els diferents sectors socials i econòmics en major o menor mesura, conduint amb més o menys intensitat a les economies dels estats, les empreses i les famílies a situacions que en alguns casos hom pot afirmar que són crítiques. No és d'estranyar que la recessió econòmica mundial més severa d'ençà la fi de la Segona Guerra Mundial també afecti al sector de les arts i la cultura, doncs tot es troba relacionat. Davant aquest context la IFACCA (*International Federation of Arts Councils and Culture Agencies*) ha publicat aquest estiu els resultats d'una consulta entre els seus associats sobre com pensen que la crisi financera i la recessió econòmica afecten, i afectaran, al món de les arts. Christopher Madden ha estat l'investigador encarregat de l'elaboració de l'informe (des de la redacció del qüestionari fins a la redacció de les conclusions del mateix, passant per l'anàlisi de les respostes de les persones participants). En la consulta, i amb ànim propositiu, també s'instava als participants a plantejar com els consells de les arts i els ministeris de cultura podien contribuir, als sectors de les arts i la cultura, a fer front a l'actual temporal econòmic i social.

No obstant, en cap cas l'informe té l'objectiu de ser una guia de solucions ràpides a un problema tant complex com el de la crisi actual. En primer lloc, perquè un dels seus atributs és el de la incertesa i per tant, ja sigui en les arts o en qualsevol altre activitat, ningú no pot predir el que vindrà. En segon lloc, i en estreta relació amb la primera, perquè conèixer l'impacte de la crisi sobre les arts encara és aviat, segons coincideixen les persones consultades al llarg de la redacció de l'informe, per saber de quines maneres afectarà la crisi a les arts. És a dir, sense saber quina forma adoptaran els impactes en el sector artístic, difícilment es poden modular respostes eficients a la mateixa. Sinó sabem quina dolència patim, no ens podem guarir.

Tot i això, la IFACCA ja ha començat a treballar per monitoritzar la crisi al sector, mitjançant la seva xarxa d'organismes col·laboradors i experts, i a finals de 2008 va començar a posar fil a l'agulla per a la consulta, obtenint la resposta de 14 participants (els Consells de les Arts d'Anglaterra, Austràlia, Canadà, Dinamarca, Escòcia, Gal·les, Irlanda del Nord i Singapur; els Ministeris de Cultura de les Illes Salomó i de Cuba; així com diferents organismes: *Australia Business Arts Foundation*, *Art Support Australia*, *Creative New Zealand*; la Fundació Interarts de l'estat espanyol; i *Americans for the Arts*, dels EUA) de 12 estats diferents. De les seves respostes emergeix la unanimitat respecte que la crisi afectarà al món de les arts i que cal fer un seguiment de com es desenvolupa la crisi en el sector. Les divergències tenen a veure en quin pes tindrà la crisi sobre les arts, quan durarà i de quina manera l'afectarà.

Una posició, la de l'IFACCA, adequada per al sector artístic i cultural, i les seves institucions i projectes, per desenvolupar de manera proactiva la seva contribució a resoldre l'actual recessió i les seves conseqüències socials i econòmiques a voltes dramàtiques. Un document que s'insereix en el marc d'un seguiment especial que aquest organisme en fa de la crisi.

MUNDY, Simon. **Culture : a tool for reversing recession**. [Fitxer electrònic en format .PDF]. Strasbourg : Council of Europe, 2009. 3 p.  
Sig.: E-09\_0275.pdf

## **Resum**

---

L'Observatori Europeu de la Cultura del Consell d'Europa ha elaborat un sintètic document dirigit en primer terme a les i els ministres de cultura dels estats membres per tal de proporcionar diferents arguments per que la cultura continuï rebent finançament en els propers pressuposts. De fet, es parteix de la premissa que les polítiques culturals poden ser la punta de llança per contrarestar els efectes de la recessió econòmica i sortir de la crisi econòmica. S'emfatitzen els aspectes positius que es generen mitjançant les polítiques culturals sobre la creació de llocs de treball, la cohesió social, la seguretat i l'educació. A tall de resum, es defensa que la inversió pública en cultura contribueix a l'augment de la confiança de la ciutadania i agents econòmics i socials, permet la personalització (canvi de marca) de ciutats i territoris, esdevé un motor d'atracció de la mobilitat, es garanteix un retorn de la inversió a llarg termini, es poden transformar d'arrel espais econòmicament i social deprimits, genera suport social a les mesures, per la idiosincràsia dels projectes culturals permet criteris de flexibilitat en la contractació de personal, fomenta formes d'expressió comunitària i de cohesió social, dóna instruments d'empoderament personal a la ciutadania i la inversió en equipaments, institucions, patrimoni i projectes culturals esdevé un diner que es revaloritza en el futur.

**Sumari:** 1. Boosting confidence ; 2. Rebranding ; 3. Attracting mobility ; 4. Long-term revenue ; 5. Transforming spaces ; 6. Social support ; 7. Employment flexibility ; 8. Community expression ; 9. Personal empowerment ; 10. Value for money

**The Impact of Culture on Creativity.** [Fitxer electrònic en format .PDF]. Brussels : European Commission, 2009. 240 p.  
Sig.: E-09\_0276.pdf

### Resum

---

Enguany en motiu de l'Any Europeu de la Creativitat i la Innovació la Comissió Europea va encarregar a la consultora KEA European Affairs l'elaboració de l'estudi que ara es presenta i que finalment va realitzar en col·laboració amb BOP Consulting. L'objectiu de l'estudi és el de tenir una visió més ajustada de la influència que té la cultura sobre la creativitat, en l'actual context internacional, on la creativitat es considera un motor d'innovació i desenvolupament econòmic i social per a les ciutats i territoris.

L'estudi analitza els vincles, fins ara menystinguts, entre la cultura, la diversitat cultural, la creativitat i, anant més enllà, aquests amb els camps de la innovació social, científica i econòmica. Utilitzant exemples concrets de diferents indrets i sectors europeus, l'estudi posa de relleu les sinergies i efectes positius produïts per la cultura mitjançant la creativitat que genera, en camps com l'educació continuada al llarg de la vida, l'acceptació i l'ús de les TIC per part del públic general, l'estimulació de la recerca, la innovació de productes i serveis, el posicionament de les ciutats a partir de la seva imatge (marca), el reforç del capital social, la motivació del personal o la modernització dels serveis públics, entre d'altres.

Els impactes de la cultura sobre la creativitat prenen més importància arreu en el context de transformació cap a l'intangible de la societat i la seva base productiva, on la matèria primera principal és la capacitat de les persones de crear i innovar. L'estudi conclou que Europa ha d'aprofitar el potencial de la cultura per incrementar la creativitat i la innovació, i suggereix diferents estratègies a desenvolupar per als diferents nivells de l'administració i el govern.

L'Àrea de Relacions Internacionals del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya ha traduït al català el resum executiu de l'estudi. Per accedir a la traducció aneu al següent enllaç.

[http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/EUROPA\\_269b.pdf](http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/EUROPA_269b.pdf)

**Sumari:** Introduction ; 1. Towards culture-based creativity ; 2. Culture-based creativity – the economic and industrial dimension ; 3. Culture-based creativity in its social dimension ; 4. Creativity and learning ; 5. A review of policies on creativity ; 6. Policy recommendations ; Appendices : 1. The scientific definitions of creativity ; 2. Review of a selection of national strategies and initiatives to stimulate creativity across the EU ; 3. Towards a creativity index: measuring Europe's creative ; 4. Bibliography ; 5. Persons interviewed and consulted during the course of the study ; 6. List of participants

JONES, Ken. **Culture and creative learning : a literature review.** [Fitxer electrònic en format .PDF]. London : Creativity, Culture and Education, 2009. 92 p. ISBN 978-1-907264-00-9  
Sig.: E-09\_0278.pdf

### Resum

---

Publicat recentment, aquest estudi repassa les principals corrents teòriques, així com la recerca desenvolupada i els debats suscitats, en els camps de la cultura, l'educació i la creativitat d'ençà la fi de la Segona Guerra Mundial fins a l'actualitat a Anglaterra. A partir del seguiment de la producció bibliogràfica produïda al llarg d'aquests anys, Ken Jones, actualment professor a l'*School of Public Policy and Professional Practice* de la *Keele University* del Regne Unit i membre de la Xarxa Educativa del Fòrum Social Europeu, ressegueix les tendències dibuixades en els discursos relatius a l'educació,

la cultura i la creativitat, i n'exposa els seus principals arguments, fent-ne una revisió teòrica dels continguts, acompanyant-ho d'una visió històrica dels processos que van forjar les diferents corrents de pensament entorn l'educació i la cultura.

Aquesta monografia s'inscriu en la col·lecció que ha decidit publicar l'organització nacional anglesa de creativitat, cultura i educació (CCE) per tal d'omplir el buit de coneixement existent entre la producció analítica i teòrica relativa al paper que tenen la cultura i l'educació alhora d'estimular la creativitat. La importància de cobrir aquest buit radica en el fet que el disseny dels currículums escolars es realitza a través del programa d'aprenentatge creatiu del govern britànic sense tenir la perspectiva històrica de com s'ha introduït les diferents manifestacions culturals a l'escola, amb les dificultats d'aquest transvasament de coneixement i mètode, i amb les càrregues ideològiques que l'han acompanyat al llarg d'aquestes dècades.

Ken Jones repassa les diferents tendències dibuixades al llarg d'aquests anys al Regne Unit sobre com s'ha conceptualitzat la cultura, la creació i l'aprenentatge des de la producció acadèmica, el debat públic i en la formulació de les polítiques públiques.

**Sumari:** 1. Introduction ; 1.1. Sources ; 2. 1945 -1965: Conservatism ; 2.1. Cultural conservatism ; 2.2. Mass culture ; 3. 1945 -1965: Progressive Education ; 4. 1945 -1965: Culture is Ordinary ; 4.1. Cultural revaluation ; 5. Culture in Educational Practice: the 60s to the 80s ; 5.1. The 'new sociology of education' ; 6. 'Cultural studies' and its impact ; 6.1. Youth, culture and photography ; 6.2. 'Really Useful Knowledge' ; 7. The great transformation ; 7.1. Patterns of publication ; 7.2. Conservative policy: cultural, economic and social policy ; 8. Conservatism's second wind ; 8.1. Radical conservatism: Peter Abbs ; 9. Cultural studies in the new order ; 9.1. Common culture ; 10. Creativity and economic change ; 10.1. Creativity in education ; 10.2. Criticism of the new trend ; 11. From individual to social ; 11.1. Psychology's cultural turn ; 11.2. Creativity and social psychology ; 11.3. Socio-culturalising of learning theory ; 12. Culture and Policy ; 12.1. New Labour ; 12.2. Culture, race and policy ; 12.3. Policies for cohesion ; 13. Some conclusions ; References

---

## URBANISME

---

DEGEN, Mònica ; Marisol GARCÍA (eds.) **La Metaciudad : Barcelona : transformación de una metrópolis**. Rubí : Anthropos, 2008. 187 p. (Cuadernos A : temas de innovación social ; 29) ISBN: 978-84-7658-859-8  
Sig.: 17.7 Met 08

### Resum

---

Editat a cura de Mònica Degen, professora de sociologia cultural a la Brunel University (Regne Unit), i Marisol García, professora de sociologia urbana a la Universitat de Barcelona, publiquen aquesta monografia a la col·lecció *Cuadernos A* de l'Editorial Anthropos, on presenten una revisió de les transformacions urbanístiques succeïdes a la capital catalana en les darreres dècades que han portat a parlar, i reconèixer internacionalment, entre d'altres a polítics, sociòlegs i urbanistes del "model Barcelona". Partint del concepte de *metaciutat* del sociòleg urbà Guido Martinotti, on les dinàmiques de la mobilitat, i les trajectòries de la informació i l'economia del coneixement, es planteja si és possible parlar de consolidar, o cossificar, el model davant el dinamisme propi de les ciutats. Entre les diferents contribucions recollides en la publicació s'evidencia que el propi desenvolupament de la ciutat ha comportat que alguns elements del model Barcelona hagin trencat el seu equilibri, el qual havia estat motiu d'admiració al compaginar el desenvolupament urbà amb les necessitats socials i l'extensió de diferents prestacions de l'Estat del Benestar.

Així, en aquesta publicació es tracten des de diferents àmbits de la investigació social els reptes espacials, culturals i socials que Barcelona afronta. Una contribució per a la cerca de les solucions que han de fer sostenible el model de ciutat.

**Sumari:** El Camino Barcelona : espacios, culturas y sociedades / Marisol García, Mónica Degen ; Lo que el viento se llevó. Espacios públicos en la metrópolis de tercera generación / Guido Martinotti ; La emergencia de una capital cultural europea / Arturo Rodríguez Morató ; Una olimpiada cultural : el Fórum Universal de las Culturas 2004 / Malcolm Miles ; Barcelona : ciudadanos y visitantes / Marisol García ; Las nuevas migraciones / Carlota Solé, Leonardo Cavalcanti ; Una visión de la Barcelona pobre, excluida y asistida por la política social y los salarios de renta mínima / Rosa Mur Petit ; Brandcelona : de la reconstrucción urbana al urban sprawl / Francesc Muñoz ; Autores ; Índice de nombres ; Índice de materias

---

## ESTADÍSTIQUES

---

**Estadístiques culturals de Catalunya 2009.** Barcelona : Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2009. 245 p. ISSN: 2013-3863  
Sig.: ANU 21 Est

### Resum

---

Ja està disponible l'anuari 2009 d'estadístiques sobre cultura i comunicació a Catalunya, on podem trobar les dades actualitzades per al darrer any disponible dels diferents sectors culturals i que incorpora les darreres actualitzacions en funció de la revisió que se'n fa de les mateixes (la seva actualització és de fa de manera anual, biennal o triennal depenent de l'àmbit) i inclou ampliacions de variables en determinats sectors culturals. Els sectors considerats són: arxius, biblioteques, museus, patrimoni arquitectònic i arqueològic, arts visuals, cinema, llibre, premsa, teatre i dansa, llengua, finançament, indústries culturals i cosum i pràctiques culturals.

El present anuari 2009 és la novena edició d'aquesta publicació i el recull és una selecció de les dades estadístiques sobre cultura que el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació elabora en el marc de la Llei 2/2006, de 6 de març, del Pla estadístic de Catalunya. Aquesta publicació periòdica té el valor de representar una bona base de dades que permet conèixer quina és la realitat dels diferents àmbits culturals al país, alhora que fa possible fer-ne el seguiment de la seva evolució al llarg dels anys.

A banda de la seva edició en paper, les *Estadístiques culturals de Catalunya 2009* també estan disponibles, i actualitzades, a través de la xarxa accedint al següent enllaç: <http://cultura.gencat.cat/estadistiques/index.htm>

---

## DIVERSITAT CULTURAL

---

**Política d'acomodació de la diversitat cultural a Barcelona : document-marc de l'Institut de Cultura de Barcelona.** [Fitxer electrònic en format .PDF]. Barcelona : Ricard Zapata i Barrero. Grup de Recerca Interdisciplinari sobre Immigració (GRITIM-UPF). Departament de Ciències Polítiques i Socials, Universitat Pompeu Fabra, 2008. 131 p.  
Sig.: E-09\_0184.pdf

### Resum

---

En el marc de l'Any Europeu del Diàleg Intercultural, l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB) va encarregar a Ricard Zapata del Grup de Recerca Interdisciplinari sobre Immigració (GRITIM) de la Universitat Pompeu Fabra la realització d'un estudi que esdevingués el document marc de la política de compromís amb la diversitat per part de l'ICUB. Davant de que en els darrers anys la ciutat de Barcelona ha vist arribar

persones procedents de la Unió Europea i d'arreu del món, la diversitat de la seva ciutadania ha vist emergir noves categories de diversitat (com la llengua, la religió, la cultura i la procedència) que s'han sumat a les ja existents (gènere, edat, educació i nivell social i econòmic). Davant el repte de gestionar la diversitat de la societat barcelonina, amb les seves pròpies dinàmiques i relacions, i amb l'objectiu de fomentar la igualtat d'oportunitats per totes les expressions culturals, l'ICUB va encomanar aquest estudi per tal de fixar els criteris d'intervenció cultural en relació a la diversitat existent: gestionar-la i connectar-la amb la política cultural de l'Ajuntament, vinculant societat diversa i cultura, és el compromís adoptat i són els fonaments del que conceptualment i política s'ha anomenat política d'acomodació de la diversitat cultural a Barcelona. En el document marc també s'inclou una agenda d'acció amb propostes elaborades per diferents grups de treball que van comptar amb la participació de directores, tècnics i gestors culturals de la ciutat, així com representants d'associacions i col·lectius culturals. En síntesi, en el document hi podeu trobar idees per a l'agenda cultural de Barcelona tenint en compte la seva diversitat, propostes d'activitats permanents i de modificacions, o nous equipaments, d'infraestructures d'oferta cultural de la ciutat. Un document que contribueix des de les polítiques culturals al Programa Municipal d'Interculturalitat de l'Ajuntament de Barcelona.

**Sumari:** 0. Introducció. Compromís cultural amb la diversitat ; 1. Diversitat : un concepte a debat ; 2. Marc teòric ; 3. La política cultural de Barcelona ; 4. Definició d'una política d'acomodació de la diversitat cultural per a la ciutat de Barcelona ; 5. Agenda d'acció estratègica per a definir les polítiques d'acomodació de la diversitat ; 6. Bibliografia

---

## PATRIMONI

---

Alberch i Fugueras, Ramon. **Archivos y derechos humanos**. Gijón : Trea, 2008. 134 p. (Archivos siglo XXI ; 7) ISBN: 978-84-9704-360-1  
Sig.: PA26 Alb 08

### Resum

---

La trajectòria professional de Ramon Alberch com arxiver és abastament reconeguda. Entre les diferents institucions, entitats i projectes en les que ha participat al llarg dels més de 30 anys de treball destaca *Arxiviers sense fronteres* (AsF), ONG que va cofundar i presidir entre 1998 i 2005. AsF s'ha destacat en els seus projectes per fer de la conservació dels arxius un mecanisme per a la defensa i garantia dels drets humans. Els arxius i el patrimoni documental ha adoptat noves funcions (tant en les polítiques de la recuperació de la memòria històrica, com en els processos de transició de règims autoritaris a sistemes democràtics) que s'han afegit a les més tradicionals del valor testimonial i probatori dels documents.

Des d'aquestes noves perspectives han proliferat en els darrers anys nombrosos projectes, activitats i investigacions, que han aprofundit i aprofundeixen en la relació de l'activitat arxivística i la defensa dels drets humans. És en aquest context que Ramon Alberch ha optat per fer una compilació de la nombrosa producció que arxiviers i periodistes han fet sobre el tema, i presentar-ne una síntesi sobre l'estat actual de coneixement del sector i, alhora, que aglutini les nombroses directrius i propostes d'acció sobre la matèria dels organismes internacionals. El resultat és més que una introducció o síntesi sobre el tema. És també una manera de vindicar i donar a conèixer les potencialitats que els arxius tenen en la defensa de les llibertats, la democràcia i els drets humans i així animar a diferents sectors socials i professionals a veure en els arxius una força aliada que suma i enforteix la lluita en la defensa de la dignitat i la justícia universals.

**Sumari:** Introducció ; 1. Derechos, memoria, verdad y justicia ; 2. El marco jurídico ; 3. Las llaves maestras: accesibilidad y desclasificación ; 4. Archivos para los derechos humanos ; 5. Organizaciones no gubernamentales para los derechos humanos ; 6. Análisis de algunos casos: la memoria universal del horror ; 7. Bibliografía, legislación, fuentes y recursos electrónicos

**Arqueología experimental.** Barcelona : Graó, 2008. 126 p. Número monogràfic de la revista *Íber : didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Año XIII, nº 57 (jul. 2008) ISSN: 1133-9810  
Sig.: PQ08 Arq 08

### Resum

---

El número 57 de la revista *Íber* està íntegrament dedicat a les propostes de l'Arqueologia Experimental. Seguint amb la filosofia de la revista, dedicada a la didàctica de les ciències socials, geografia i història, en aquest número es repassen les aportacions principals de l'experimentació en arqueologia en el camp del coneixement científic de la història (principalment per resoldre problemàtiques relatives a diferents processos productius) i en el terreny de la transmissió i difusió del coneixement existent de com vivien les societats humanes del passat. I és en aquest últim terreny, el més didàctic i pedagògic, on la monografia es centra. Situacions quotidianes a la prehistòria o a l'edat mitjana, com la talla de sílex per fer eines, l'encesa de foc sense llumins, o els mètodes constructius emprats en cada moment, són presentades a través de tallers que es proposen en diferents projectes existents des de fa ja unes dècades al país, amb un potencial enorme d'empatia per treballar amb infants, adolescents i adults qüestions relatives al respecte d'altres formes de vida (del passat però també presents avui en dia al món), alhora que amplien les possibilitats de comprensió del nostre patrimoni.

**Sumari:** Monografía. Arqueología experimental: Presentación de la monografía / F. Xavier Hernández Cardona ; La arqueología experimental, una disciplina con alto potencial didáctico / Joan Santacana Mestre ; La ciudadela ibérica de Calafell. Balance / F. Xavier Hernández Cardona ; El Campo de Aprendizaje de la Noguera : un proyecto integrado de arqueología experimental / Antoni Bardavio Novi, Paloma González Marcén ; Presentación del patrimonio arqueológico : ruinas versus reconstrucciones, ¿qué entiende más el público? / Clara Masriera Esquerra ; La Edad Media : entre la empatía y la experimentación / Carolina Martín Piñol ; Sobre la enseñanza práctica de la arqueología en la formación inicial / J. Antonio Quirós Castillo, Belén Bengoetxea Rementería, Alex Ibáñez Etxeberria ; Arqueología de la lengua : el anglosajón de Beowulf / Rosanna Rion ; Investigación y opinión: Obstáculos epistemológicos, didácticos y pedagógicos para una enseñanza articulada del patrimonio - historia I / Marc Loison ; La formación inicial del profesorado de geografía en la universidad / Sergio Merino ; Desde y para el aula: Cartografía didáctica y campos de batalla / Xavier Rubio ; Informaciones: Reseñas

**La Ciudad y el patrimonio histórico como recursos educativos.** Barcelona : Graó, 2009. 126 p. Número monogràfic de la revista *Íber : didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Año XIV, nº 59 (enero 2009) ISSN: 1133-9810  
Sig.: P08 Ciu 08

### Resum

---

La revista *Íber*, dedicada a la didàctica de les ciències socials, geografia i història, tracta monogràficament, en el seu número 59, el paper dels béns patrimonials a les ciutats en la formació de la ciutadania. Per abordar aquest tema es centra en els projectes realitzats en diferents ciutats membres de la Xarxa de Ciutats Educadores de l'Estat espanyol, on el patrimoni històric ha estat també promocionat com a recurs

educatiu, mitjançant la creació de tallers, materials didàctics, itineraris per la ciutat i activitats a l'aula relacionades amb elements patrimonials locals, com a mètode de treball de problemàtiques presents a l'escola i que necessiten del treball coordinat de l'escola amb altres serveis municipals i institucions del municipi.

En el monogràfic es presenten experiències realitzades a diferents ciutats de l'Estat (Granollers, Gijón, Baracaldo i Rivas-Vaciamadrid) on el patrimoni històric de la ciutat s'aborda per tractar qüestions relatives al passat més o menys remot, i en alguns cas també com a recurs per treballar la història recent. Així doncs en aquest número trobareu projectes patrimonials on les escoles s'han enxarxat amb altres entitats municipals i organitzacions culturals del municipi per assolir objectius educatius i pedagògics a través del patrimoni, en el marc de la filosofia de les "ciutats educadores".

**Sumari:** Ciudades educadoras : una propuesta de educación en red / Joaquim Prats ; Ciudad, educación y valores patrimoniales : la ciudad educadora, un espacio para aprender a ser ciudadanos / Joaquim Prats, Joan Santacana ; La evaluación de las actividades patrimoniales / Laia Coma ; Ciudad, educación y valores patrimoniales : un compromiso de municipios de la RECE / Antonia Hernández, Esteve Barandica, Julia Quintela ; Patrimonio cultural intangible : Granollers, alguna reflexió y tres propuestas / Albert Soler ; Museos arqueológicos de Gijón : el patrimonio arqueológico como recurso didáctico / Paloma García, Pilar Martín ; Programas educativos de conocimiento de la ciudad y del patrimonio de Baracaldo / Alfonso García Alonso, Luis Choya Almaraz, Patxi López Blanco ; Enseñar la historia : una experiencia didáctica sobre el patrimonio de la guerra civil española / Julián González Fraile, Óscar Navajas ; Investigación y opinión: Información panorámica sobre la formación profesional y sobre la enseñanza de la economía y la empresa en este nivel : luces y sombras / Inmaculada Moreno ; Desde y para el aula: La Fiesta de la Historia : experiencias relacionadas con la didáctica de la historia y el patrimonio / Beatrice Borghi, Rolando Dondarini ; Informaciones: Reseñas

Jornadas de Archivos Municipales (17es : 2008 : Madrid). **Los Archivos municipales y la administración electrónica 1988-2008**. Madrid : Comunidad de Madrid. Consejería de Cultura i Turismo. Grupo de Archiveros Municipales de Madrid, 2008. 180 p. ISBN: 978-84-451-3158-9

Sig.: PA23 Jor 08

## Resum

---

Al llarg del 29 i 30 de maig de 2008 es van celebrar a Madrid la dissetena edició de les *Jornadas de Archivos Municipales*, organitzades pel *Grupo de Archiveros Municipales de Madrid*, conjuntament amb l'Ajuntament de Madrid i la Comunitat de Madrid.

La convocatòria d'aquesta edició "*Los archivos municipales y la administración electrónica 1988-2008*" es va dedicar monogràficament als arxius municipals i l'administració electrònica. Les jornades van servir com a marc per plantejar una reflexió sobre la situació actual dels arxius municipals i com la introducció de les noves tecnologies ha afectat als seus fons i series.

Teniu a la vostra disposició les ponències i comunicacions presentades a les jornades en suport paper al Centre d'Informació i Documentació, i en format electrònic al següent enllaç.

[http://www.munimadrid.es/UnidadesDescentralizadas/Bibliotecas/EspecialesInformativo/s/ArchivoDeVilla/XVII%20Jornadas/Actas\\_jornadas.pdf](http://www.munimadrid.es/UnidadesDescentralizadas/Bibliotecas/EspecialesInformativo/s/ArchivoDeVilla/XVII%20Jornadas/Actas_jornadas.pdf)

**Sumari:** Los archivos municipales y la administración electrónica / Grupo de Archiveros Municipales de Madrid ; Espacios, redes y arquitectura tecnológica. Los nuevos parámetros del documento en la era digital / M<sup>a</sup> Teresa Rodríguez de las Heras ; La aplicación de las normas ISO en los sistemas de Gestión de documentos y Archivos de las Administraciones locales / Eduardo Núñez Fernández ; Requisitos para una solución de gestión documental / Valentín Pérez Almarza y Ferrán Díaz Turró ;

¿Admisitración o documentación electrónica? Especial atención a los "e-Padrones fiscales" / David Martínez Vellisca ; Identificación del documento electrónico: método y modelo de análisis / Isabel Seco Campos ; Sistema corporativo de gestión documental de la provincia de Córdoba / Gregorio Nevado Calero ; Perspectiva archivística del movimiento del software libre y de fuentes abiertas: una oportunidad de afrontar los retos tecnológicos desde los archivos / José Luis Arranz Otero Y Bonifacio Martín Galán

Pardo Abad, Carlos J. **Turismo y patrimonio industrial : un análisis desde la perspectiva territorial**. Madrid : Síntesis, 2008. 230 p. (Gestión turística). ISBN: 978-84-975656-3-9  
Sig.: PT18 Par 08

### Resum

---

Carlos J. Pardo Abad, professor del Departament de Geografia de la UNED, qui en els darrers anys ha centrat les seves investigacions en l'anàlisi del patrimoni industrial com a recurs turístic i les seves possibilitats de reutilització, presenta aquest llibre amb l'objectiu principal de descriure i explicar els vincles existents entre turisme, territori i patrimoni industrial. El llegat patrimonial de la Revolució Industrial actualment està sent utilitzat en nombrosos projectes turístics i culturals, que alhora la seva posada en valor està revitalitzant econòmicament els territoris on es troben.

Al llarg de la publicació, l'autor desgrana totes aquelles qüestions relatives al patrimoni industrial: aspectes conceptuals i els valors que transmet aquest llegat; les fórmules de conservació i restauració de caràcter turístic d'aquest patrimoni; o l'interès social creixent sobre el passat industrial de les societats occidentals i la relació que guarda amb la promoció turística de museus, parcs patrimonials i centres d'interpretació d'aquests, són elements abordats al llarg del llibre que venen a explicar la importància creixent per a molts territoris de la posada en valor del seu llegat industrial. El llibre es clou amb una selecció d'experiències de recuperació patrimonial industrial a Amèrica, Europa i l'Estat espanyol que il·lustren les explicacions versades al llarg del relat.

**Sumari:** Prólogo ; Cap. 1. Trascendencia del patrimonio industrial ; Cap. 2. Conservación y restauración turística del patrimonio industrial ; Cap. 3. Promoción del turismo de patrimonio industrial ; Cap. 4. Parque patrimonial y revitalización turística del territorio industrial ; Cap. 5. Museos de territorio industrial ; Cap. 6. Territorios de patrimonio industrial (I) : Europa y América ; Cap. 7. Territorios de patrimonio industrial (II) : España ; Conclusión ; Anexo ; Bibliografía

**Pla Integral per a l'Arqueologia a Catalunya : PIACAT : pla d'acció integral.** [Fitxer electrònic en format .PDF]. Barcelona : Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2009. 47 p.  
Sig.: E-09\_0251.pdf

### Resum

---

Recentment la Direcció General del Patrimoni Cultural (DGPC) del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació ha presentat el *Pla Integral per a l'Arqueologia a Catalunya* (PIACAT) amb l'objectiu d'esdevenir l'eina bàsica per aplicar un nou model de gestió del patrimoni arqueològic català i adaptar l'arqueologia a les necessitats de la societat actual, partint d'una nova definició de la política arqueològica i de la relació entre l'Administració catalana i els diversos agents que intervenen en el patrimoni arqueològic. En els darrers trenta anys s'han multiplicat per 16 el nombre d'intervencions arqueològiques a Catalunya (que han passat de 106 intervencions el 1981 a 1.786 el 2008) i s'ha produït un increment paral·lel del nombre de professionals que treballen en aquest sector, representant canvis profunds a l'arqueologia del país els quals el PIACAT vol donar resposta.

La Conselleria ha elaborat el pla a partir d'estudis específics del sector i de les conclusions elaborades pel comitè assessor, que al seu torn recollia les diagnòsis i propostes produïdes en les 11 taules temàtiques de debat formades per més de 150 experts (arqueòlegs, investigadors, gestors, museòlegs, tècnics de difusió...), estant representades més de 80 entitats, entre administracions públiques, museus, universitats, instituts de recerca i associacions professionals i que es van anar reunint des del mes de maig de 2008.

En el PIACAT defineix cinc eixos d'actuació (organització, intervenció, formació i entorn professional, recerca i difusió) i noves línies de finançament per a l'arqueologia catalana. A nivell organitzatiu, entre d'altres, es destaca la reestructuració orgànica de la DGPC, amb una nova secció dins del Servei d'Arqueologia i Paleontologia (SAP) que a les seccions ja existents d'Informació i Estudis, i d'Actuacions, s'afegirà ara la de Paleontologia; el Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya (CASC) a partir d'ara dependrà de la Subdirecció General de Patrimoni Immoble, Arqueologia i Paleontologia; es crearà el Servei d'Inventari del Patrimoni Immoble i Moble; el Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC) passa a tenir major protagonisme (per primera vegada s'inclou en la planificació global del patrimoni arqueològic, fent-se càrrec de les accions científiques que li atorgui el Pla de Recerca de l'Arqueologia de Catalunya (PRAC), alhora que coordinarà les actuacions relacionades amb el procediment analític i passarà a ser el gestor de dipòsits que tinguin com a finalitat l'explotació dels fons arqueològics. A banda, el MAC promourà la difusió del patrimoni arqueològic amb el desenvolupament territorial de la xarxa de museus i jaciments arqueològics de Catalunya). Alhora crearà nous òrgans consultius: el Consell Nacional d'Arqueologia i Paleontologia de Catalunya (CNAPC), la Comissió Nacional d'Avaluació i Tria de Béns Mobles i la Comissió de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia (CRAP) i de concertació de les polítiques amb l'objectiu de coresponsabilitzar els agents locals i comarcals en el desplegament del PIACAT en el territori. A nivell de les intervencions arqueològiques, destaquen l'elaboració del Decret d'Intervencions Arqueològiques i Paleontològiques i la creació d'un protocol d'intervenció en necròpolis jueves, així com les novetats en la conservació i dipòsit de les restes arqueològiques i paleontològiques.

En el terreny de la formació dels professionals de l'arqueologia el PIACAT recull la voluntat de crear una titulació específica en arqueologia en el marc del procés de Bolonya, posa èmfasi en la formació continuada de les i els arqueòlegs en actiu del país, vol donar impuls a la vella reivindicació del sector de crear un col·legi professional, vol dotar d'un codi deontològic per als i les professionals, alhora que vol crear un registre d'empreses d'arqueologia i paleontologia. En el terreny de la recerca arqueològica, el PIACAT recull la creació del PRAC marcant-se com a objectius la promoció de l'explotació científica de les restes arqueològiques, prendre les intervencions preventives com a base per a nous estudis científics, i prioritzar els projectes destinats a assolir l'objectiu estratègic de política científica. El PRAC serà elaborat pel SAP, amb una vigència de tres anys i serà aprovat per la CRAP i ratificat pel CNAPC. El MAC serà l'encarregat de coordinar les actuacions relacionades amb el procediment analític, amb una dotació inicial de 75.000 euros. També s'establiran vincles i sistemes de col·laboració entre la DGPC i la Direcció General de Recerca de la Generalitat per coordinar les polítiques de recerca. Per últim, el PIACAT té els objectius d'incrementar la difusió científica, la comunicació social i la vessant educativa de l'arqueologia, especialment a través de les noves tecnologies és vol fer la informació més accessible, potenciant la xarxa de museus i jaciments arqueològics visitables, doncs es considera el patrimoni arqueològic un valor estratègic per al foment del turisme de qualitat. Per últim, el PIACAT crea noves línies de subvenció anuals, que es sumen a les ja existents, que abasten la posada en valor de conjunts arqueològics per fer visitables els jaciments (1 milió d'euros), un sistema de beques per a tesis doctorals (300.000€), i l'habilitació del programa Excava (300.000€). Pel que fa a les línies habituals de subvenció per a intervencions arqueològiques i paleontològiques s'estudia la possibilitat d'augmentar la dotació destinada a actuacions preventives, amb l'objectiu d'arribar al 70% de les despeses de la DGPC. Totes aquestes noves línies de finançament comportarà que amb el PIACAT en els pròxims cinc anys s'incrementi gairebé un 15% el pressupost destinat a actuacions en el camp de l'arqueologia i la

paleontologia a Catalunya, passant del pressupost destinat enguany pel Govern a actuacions arqueològiques i paleontològiques de 30.560.120€ a la previsió que arribi a 35.061.260€ al 2013.

**Sumari:** A. Organització : I. Estudi d'organització ; II. Criteris de gestió a aplicar: II.1. Agilitació dels procediments ; II.2. Descentralització ; II.3. Corresponsabilitat: els agents locals ; III. Direcció General del Patrimoni Cultural ; B. El procés d'intervenció : Les fases d'intervenció : I. Planificació ; II. Actuació ; III. Conservació i dipòsit de les restes arqueològiques i paleontològiques ; IV: Política de subvencions ; C. Formació i entorn professional ; I. Formació acadèmica de l'arqueologia ; II. Programació de la formació no reglada ; III. Entorn professional ; D. Recerca : I. Pla de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia de Catalunya ; II. Comissió de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia ; III. Política de subvencions ; E. Difusió : I. Política comunicativa ; II. Accessibilitat a la informació ; III. Política de publicacions ; IV. Plataformes per a la difusió de l'arqueologia ; IV.1. Els museus ; IV.2. Jaciments visitables o museïtzats ; IV.3. Nova línia de subvencions ; F. Conclusió ; Annexos : Cos normatiu ; Cronograma ; Pla de finançament

---

## CLÀSSICS REEDITATS I/O EN LÍNIA

---

ATTALI, Jaques. **Ruidos : ensayo sobre la economía política de la música.** Madrid : Siglo XXI , 2006. 227 p. ISBN: 968-23-1970-6  
Sig.: EM04 Att 95

### Resum

---

Jacques Attali és economista i escriptor francès, amb un bagatge professional que podríem considerar divers, i es podria destacar de la seva trajectòria, haver estat assessor del president François Mitterrand, haver estat el primer en ser nomenat president del Banc Europeu per a la Reconstrucció i el Desenvolupament (càrrec que va exercir entre 1991 i 1993 a l'entitat creada per ajudar als països del centre i l'est d'Europa i la antiga Unió Soviètica en la seva transició a l'economia de mercat), o més recentment, al 2007, Nicolas Sarkozy el va fer president de la Comissió per a la Liberalització del Creixement Francès (també coneguda com *Comissió Attali* que al gener del 2008 presentà l'*informe Attali*, on es formulaven més de 300 propostes per alliberar el creixement econòmic francès).

Com a escriptor compta amb una nombrosa producció bibliogràfica que inclou llibres sobre economia, assaig, biografies i novel·les. I d'entre la seva producció de pensament social, cultural i econòmic, volem recuperar un llibre publicat l'any 1977 sobre l'economia política de la música, on aborda i proposa quines han estat les diferents formes de producció de la música, com a manifestació cultural, al llarg de la història. Des d'un punt de vista de la teoria social, la seva aportació no va ser lligar les produccions culturals a les formes d'existència d'una societat, sinó ser precursor en plantejar que en l'àmbit de les representacions socials (el concepte clàssic de superestructura) hi havia, i hi ha, la possibilitat que es manifestin de manera precursora els canvis que succeiran després en altres parts del cos social. Així, la música no només pot ser mirall i representació de la societat sinó també, segons l'autor, en la música s'hi pot trobar de manera anunciadora, i fins i tot de manera profètica, les noves formes socials que es donaran en el futur.

A *Ruidos*, Attali aborda la història de les formes i de les relacions socials de producció de la música i proposa una evolució històrica de quatre maneres de produir música (que anomena respectivament *Sacrifici*, *Representació*, *Repetició* i *Post-Repetició*), que anirien més o menys lligats a diferents *modos de producció*, on cada estadi inclouria una panòpia de tecnologies disponibles per produir, enregistrar i difondre la música, i alhora, uns condicionants que determinarien la pràctica, la transmissió i l'escolta de la música.

En l'estadi de *Sacrifici* l'autor planteja que és la prehistòria de la música moderna, on preval la tradició oral i la seva capacitat de memòria, i és anterior a les formes de notació musical i, evidentment, a les formes massives de producció. En aquesta època històrica, la música representa la violència social exercida sobre els sorolls de la natura, per establir l'ordre sobre el caos. La música és ritualitzada i és una forma de sublimació de la violència de la natura i dels éssers humans.

L'era de la *Representació* és la de la notació musical impresa. És l'inici de la modernitat musical que parteix aproximadament, segons l'autor, en el segle XVI de la nostra era, i per primer cop la música és fixa en un medi físic i és susceptible de protagonitzar intercanvis comercials al mercat. La música és contraposa en aquest moment al silenci, executada per especialistes i, a diferència de l'etapa anterior on el pensament religiós impregnava tots els aspectes de l'existència humana, segregada de la vida quotidiana de la població. Els músics esdevenen en aquesta època venedors de signes (d'aquí el nom que Attali li dóna aquest estadi, el de la *Representació*) i, a mesura que les seves produccions són mercaderies que s'incorporen al mercat, neix i s'enforteix l'autonomia de l'esfera artística i l'artista mateix. La música confrontada al silenci del públic, de l'audiència que en aquesta època són el rei i la seva cort, i de manera emergent, la burgesia comercial que en paral·lel s'està formant. I la música com a violència exercida pels humans per crear l'ordre troba la seva màxima expressió amb la figura del director d'orquestra, on doma i ordena a desenes de músics i fa possible l'harmonia.

La consolidació de la societat burgesa a finals del segle XIX motiva els canvis que portaran al nou estadi. Més i més persones voldran incorporar i consumir música, i les limitacions físiques dels auditoris resultaran un impediment per arribar-hi. L'era de la *Repetició* serà possible quan és passi de la notació a l'enregistrament musical, sent el gramòfon el primer enginy dels molts que arribaran, en fixar en suports que poden reproduir el fet musical i les capacitats de reproduir de manera més fidel possible seran els *leitmotifs* predominants que guiaran la producció musical, per sobre de la qualitat o capacitat memorística d'aquesta. La música en viu serà per molts un simulacre o una rèplica d'allò enregistrat. I en l'esfera autònoma artística els creadors i els estils que treballaran amb la repetició seran l'exemple del moment que viu la música.

I aquí, amb el gramòfon i tot el que vindrà, la música altre vegada s'avança a les noves formes socials sent l'auguri de la societat de consum que vindrà, de la mateixa manera que s'havia anticipat a l'hegemonia de les formes burgeses en l'era de la *Representació* o al domini de la natura i els humans en l'època del *Sacrifici*.

Quan Attali conclou el seu llibre planteja que la música està entrant a una nova era: la de la *Post-repetició*. I ho fa a partir de l'emergència de noves tècniques musicals (mescles, samplers i manipulació electrònica) i prediu que la composició per un mateix de la música i l'intercanvi no econòmic de la mateixa seran ingredients d'aquesta nova etapa. En definitiva un assaig d'on prendre idees que ens estimulin la manera d'entendre la música en el nostre avui fragmentat, divers i contradictori temps, i qui sap si trobar les noves formes socials del demà que la música d'avui imagini.

Per saber més sobre el moment en el que es troba la música actual segons Jacques Attali podeu consultar a la xarxa la conferència *Noise* que va donar a l'ICA de Londres al maig de 2001. Per fer-ho seguiu el següent enllaç:

<http://www.uam.es/ra/amee/revista/attali.htm>

**Sumari:** Escuchar. Los ruidos del poder ; El músico antes del capital ; Comprender mediante la música. Sacrificar: El espacio de la música: desde el código sacrificial al valor de uso ; La dinámica de los códigos ; La música y el dinero. Representar. La representación, el cambio, la armonía ; La genealogía de la vedette ; La deriva hacia la repetición. Repetir: El establecimiento de la grabación ; La doble repetición ; Repetición, silencio y fin del sacrificio ; La sociedad repetitiva. Componer. La fractura ; El valor relacional de la composición ; La economía política de la composición

MORIN, Edgar. **De la culturanalyse à la politique culturelle**. [En línia]. *Communications*, vol. 14, no. 1, 1969, pp. 5-38  
<[http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/comm\\_0588-8018\\_1969\\_num\\_14\\_1\\_1192](http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/comm_0588-8018_1969_num_14_1_1192)> [Consulta: octubre 2009]  
Sig.: E-09\_0258.pdf

## Resum

---

Edgar Morin, pseudònim d'Edgar Nahoum, és un sociòleg i filòsof francès *pare* de l'anomenat "Pensament Complex" que planteja la necessitat d'abordar el coneixement de la realitat des del treball transdisciplinari i que només la complexitat podrà civilitzar el coneixement que a hores d'ara, en termes evolutius, es troba a la prehistòria.

Morin, l'any 1960, mitjançant el suport del sociòleg francès Georges Friedmann, entrà al *Centre National de la Recherche Scientifique* (CNRS) per desenvolupar les seves investigacions adscrit a la institució del CNRS que Friedmann dirigia, el *Centre d'Études de Communication de Masse* (CECMAS, el qual l'any 1973 passarà a dir-se *Centre d'Études Transdisciplinaires. Sociologie, Anthropologie, Sémiologie*, coincidint amb el moment que passarà a ser dirigit conjuntament per Friedmann, Barthes i Morin; aquesta centre que ha anat canviant de nom al compàs de les diferents tendències de recerca que han anat emergint, d'ençà l'any 2008 rep el nom d'*Edgar Morin Center* com a reconeixement a la seva trajectòria investigadora). En el marc d'aquesta institució, l'any 1962 van començar a editar la revista *Communications*, com altaveu on publicar les investigacions relacionades amb el CECMAS, publicació que Morin va dirigir entre 1973 i 1990. Les investigacions realitzades des d'aquesta institució abracen un ventall ampli d'àmbits de coneixement que van des de la sociologia, l'antropologia cultural, la semiòtica, els mitjans de comunicació, la complexitat, la filosofia, la història, les ciències polítiques o la psicologia social.

Per tant es pot afirmar que ens trobem davant d'un *treballador del pensament* en majúscules, difícil de presentar sense acabar caient, al llarg del procés, en el reduccionisme i, que per raons d'extensió i prioritat, no podem fer la presentació que abordi tots els aspectes a destacar en la trajectòria vital, científica o de compromís polític i social, que ens acosti a la figura d'Edgar Morin en totes les seves i bastes dimensions.

Justament ara fa 40 anys a *Communications*, Morin va publicar l'article "*De la culturanalyse à la politique culturelle*" (que es podria traduir per "De l'anàlisi profund de la cultura a la política cultural"). En aquest Morin exposa les diferents concepcions de cultura predominants de l'època, analitza la situació social i cultural del moment i acaba proposant com haurien de ser les polítiques culturals per donar resposta a les diferents dimensions de la cultura i de les societats contemporànies.

L'article es veu impregnat dels moviments contra-culturals de la dècada dels 60 crítics amb els principis de la democratització cultural de Malraux, i les seves *Maisons de Jeunes et de la Culture* enteses com a espais de difusió de l'alta cultura, i posa negre sobre blanc el que acabarà sent, en bona part, el programa de les polítiques de democràcia cultural establertes a finals dels anys 70 i on es passarà a incloure el potenciar les facultats creatives i expressives del conjunt de la ciutadania com a una de les prioritats de les polítiques culturals.

**Sumari:** I. Le système culturel : Le mot piège ; II. La culture cultivée : L'intelligentsia ; La crisi de la culture cultivée ; La paupérisation théorique ; III. De la culture de masse et du développement culturel ; Populisme culturel et développement culturel ; IV. Problèmes de culturanalyse : La crise des humanités ; L'appel néo-archaïque ; L'alternance culturelle ; La résurgence communiste ; Culture de la politique et politique de la culture ; Le régime culturel ; V. Principes d'une politique culturelle : Principes de base ; Politique de la créativité ; Une troisième culture? ; Maisons de la culture? ; L'école? ; Politique des communications ; La convergence et la révolution culturelle ; Conclusion

### **ATENCIÓ**

us recordem que podeu fer ús del servei d'avís del  
Butlletí de Sumaris Electrònic.

Només cal omplir el formulari d'alta

<http://www.diba.cat/Scripts/diba/knosys/know3.exe/bsac/alta.htm?pAut>

i seleccionar la/es revista/es del vostre interès.

Amb l'aparició de cada nou número se us enviarà un correu electrònic amb el  
sumari corresponent.